

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

12 maart 2003

WETSVOORSTEL

tot invoeging van een artikel 10quinquies in de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, met het oog op de universele strafbaarstelling van bepaalde inbreuken op fundamentele sociale rechten

AMENDEMENTEN

Nr. 3 VAN DE HEER **VAN DER MAELEN**

Art. 2

In het voorgestelde artikel 10quinquies de woorden «De Belg of vreemdeling gevonden in België» vervangen door de woorden «De Belg, de vreemdeling die in België zijn hoofdverblijfplaats heeft of de rechtspersoon gevestigd in België.».

VERANTWOORDING

De ruimtelijke werking van de Belgische strafwet is in beginsel beperkt tot het reële en het fictieve grondgebied van het Rijk (artikel 3 Strafwetboek).

Bij wijze van uitzondering kan een Belgische strafwet afwijken van het algemene territorialiteitsbeginsel, en eveneens gelden voor gedragingen die werden begaan buiten het reële en fictieve grondgebied van het Rijk. Deze uitzondering wordt de «exceptionele territorialiteit» genoemd, en is gebaseerd op artikel 4 van het Strafwetboek :

Voorgaande documenten :

Doc 50 **0315/ (1999/2000)** :

001 : Wetsvoorstel van de heer Van der Maelen..
002 : Amendementen.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

12 mars 2003

PROPOSITION DE LOI

insérant un article 10quinquies dans le titre préliminaire du Code de procédure pénale, en vue de l'incrimination universelle de certaines violations des droits sociaux fondamentaux

AMENDEMENTS

N° 3 DE M. **VAN DER MAELEN**

Art. 2

Dans l'article 10quinquies, proposé, remplacer les mots «Le Belge ou l'étranger trouvé en Belgique» par les mots «Le Belge, l'étranger qui a sa résidence principale en Belgique ou la personne morale établie en Belgique.».

JUSTIFICATION

Le champ d'application de la loi pénale belge est, en principe, limité au territoire réel et fictif du royaume (article 3 du Code pénal).

La loi pénale belge peut toutefois, à titre exceptionnel, déroger au principe général de territorialité et s'appliquer également aux infractions commises en dehors du territoire réel et fictif du royaume. Cette mesure exceptionnelle est appelée la «territorialité exceptionnelle» et se base sur l'article 4 du Code pénal, libellé comme suit :

Documents précédents :

Doc 50 **0315/ (1999/2000)** :

001 : Proposition de loi de M. Van der Maelen.
002 : Amendements.

«Art. 4. Het misdrijf, buiten het grondgebied van het Rijk door Belgen of door vreemdelingen gepleegd, wordt in België niet gestraft dan in de gevallen bij wet bepaald.».

Enkel in de gevallen die de strafwetgever uitdrukkelijk heeft aangewezen, bestaat er in het Belgische strafrecht een *ius puniendi*, een strafrechtsmacht voor extraterritoriale misdrijven. Huidig wetsvoorstel wil zo'n bepaling invoeren voor bepaalde sociale misdrijven.

Aan een wettelijk geformuleerde uitzondering op de principiële territoriale werking van de Belgische strafwet koppelt de rechtsleer verschillende aanknopingspunten om de extraterritoriale werking te verantwoorden. Eén van deze aanknopingspunten is het *actieve personaliteitsbeginsel*: de dader van het misdrijf heeft een band met België: hij heeft de Belgische nationaliteit of hij heeft er zijn hoofdverblijfplaats. Indien de dader een rechtspersoon betreft, moet deze in België gevestigd zijn.

Dit amendement wil elke twijfel wegnemen omtrent het toegepaste aanknopingspunt voor de extraterritoriale werking van dit wetsvoorstel. De voorwaarde van het «gevonden worden in België», het aanknopingspunt dat de oorspronkelijke tekst gebruikt om een vreemdeling in België te kunnen vervolgen (naar het voorbeeld van artikel 12 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering), wordt vervangen door het striktere en meer precieze aanknopingspunt van het in België hoofdverblijf houden of gevestigd zijn in het geval van een rechtspersoon.

De Belgische strafwetgever heeft ontegensprekelijk de bevoegdheid bepaalde gedragingen van de Belgische rechtsonderhorigen strafbaar te stellen. Artikel 4 van het Strafwetboek laat toe bepaalde gedragingen die door de Belgische rechtsonderhorigen buiten het Belgische reële of fictieve grondgebied worden gepleegd eveneens in België strafbaar te stellen. Door deze mogelijkheid, waar huidig wetsvoorstel gebruik van maakt, in de Belgische rechtsorde op te nemen, wordt geen enkele internationale rechtsnorm met voeten getreden.

Nr. 4 VAN DE HEER VAN DER MAELEN

Art. 2

Het voorgestelde artikel 10^{quinquies} aanvullen met een derde lid, luidend als volgt :

«De vestiging van een rechtspersoon, zoals bedoeld in de eerste paragraaf, betreft diens statutaire zetel, de plaats waar zijn centrale administratie wordt gehouden of de plaats waar zich zijn voornaamste gebouw bevindt.».

«Art. 4. L'infraction commise hors du territoire du royaume, par des Belges ou par des étrangers, n'est punie, en Belgique, que dans les cas déterminés par la loi.».

Il n'existe en droit pénal belge un *ius puniendi*, c'est-à-dire une compétence répressive pour les infractions extraterritoriales, que dans les cas prévus expressément par le législateur. La proposition de loi à l'examen vise à instaurer une telle disposition pour certaines infractions d'ordre social.

La doctrine associe différents critères de rattachement à toute exception légale au principe de territorialité de la loi pénale belge pour justifier l'extraterritorialité. L'un de ceux-ci est le *principe de la personnalité active* : l'auteur de l'infraction a un lien avec la Belgique : il est de nationalité belge ou il a sa résidence principale dans le Royaume. Si l'auteur est une personne morale, elle doit être établie en Belgique.

Le présent amendement tend à lever toute ambiguïté en ce qui concerne le critère de rattachement appliqué pour ce qui est de l'effet extraterritorial de la proposition de loi. Le critère de rattachement utilisé dans le texte original pour autoriser qu'un étranger soit poursuivi en Belgique (à l'instar de ce que prévoit l'article 12 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale), à savoir la condition selon laquelle l'intéressé doit avoir été «trouvé en Belgique», est remplacé par un critère de rattachement plus strict et plus précis qui prévoit que l'intéressé doit avoir sa résidence principale en Belgique ou y être établi s'il s'agit d'une personne morale.

Le législateur pénal belge est indiscutablement compétent pour incriminer certains comportements des justiciables belges. L'article 4 du Code pénal permet par ailleurs de punir en Belgique certaines infractions commises, par des Belges, hors du territoire réel ou fictif du Royaume. Inscrire cette possibilité, sur laquelle s'appuie la proposition de loi, dans l'ordre juridique belge ne bafoue aucune norme de droit international.

N° 4 DE M. VAN DER MAELEN

Art. 2

Compléter l'article 10^{quinquies} proposé par un alinéa 3, libellé comme suit :

«Par établissement d'une personne morale, visé à l'alinéa 1er, il faut entendre son siège statutaire, le lieu où se trouve son administration centrale ou le lieu où se situe son immeuble principal.».

VERANTWOORDING

Huidig amendement verduidelijkt wat wordt verstaan onder de vestiging van een rechtspersoon in België, en dus wat wordt gehanteerd als aanknopingspunt voor de toepassing van de exceptionele extraterritorialiteit van artikel 4 van het Strafwetboek in het geval de dader een rechtspersoon is.

Dirk VAN DER MAELEN (sp.a.)

JUSTIFICATION

Le présent amendement tend à préciser ce qu'il y a lieu d'entendre par «établissement d'une personne morale» en Belgique et donc à définir explicitement le critère de rattachement à prendre en considération pour l'application de l'extraterritorialité exceptionnelle prévue à l'article 4 du Code pénal dans le cas où l'auteur est une personne morale.